

H.A.J. Dortants
Eygelshovenerweg 25
6374 KB LANDGRAAF NL
Tel. 045-315315

BULLETIN

Oudheidkundig   Cultuurhisto-
risch   Genootschap   Landgraaf

Maart 1988

nr.1

4de Jaargang

Dit is weer het eerste nummer van een nieuwe jaargang. Met dit nummer beginnen we de bladzijden weer te nummeren met nr. 1, want over een jaar of drie willen we weer graag de tot dan verschenen nummers tot een geheel samenbinden.

Zoals we een paar maanden geleden deden met de tot dan verschenen nummers, hetgeen een succes geworden is. Dus zorgvuldig alle nummers bewaren.

Dit eerste nummer is belangrijk omdat er twee belangrijke mededelingen in staan.

Eerst een woordje over ons eerste "Lustrumfeest". Zoals het er nu voorstaat zal dat plaats vinden op 6 mei 1988 en bestaan uit twee gedeelten n.l. als eerste de bruikleen overdracht aan de gemeente van de gerestaureerde kruiswegstaties van Aad de Haas. Dit zal in de namiddag in het gemeentehuis plaatsvinden om 16.00 uur. Alle leden zijn hierbij uitgenodigd. En 's avonds om 20.00 uur een gezellige avond met z'n allen waaronder wij ook verstaan de echtgenote, echtgenoot of verloofde.

Zodat de gehele familie met de gehele familie kan kennismaken.

Maar hierover krijgen alle leden nog bericht.

Verder staat er nog een mededeling in, van onze secretaris, die alle leden uitnodigt op een lezig met dia's over onze twee kastelen. Deze lezing is op dinsdag 19 april 1988.

Dus twee data die U beslist even moet noteren;
19 april lezing en 6 mei lustrumfeest.

We beginnen dus met de vierde jaargang van ons Bulletin en het gaat nog steeds prima.

Natuurlijk is het wel eens moeilijk om het zaakje te vullen en we kunnen nog altijd medewerkers gebruiken.

Ook voor het Jaarboek vragen we medewerkers.
Kom eens praten als je wilt helpen of iets bijzonders weet.

Moeilijker gaat het met de ruimte die wij als Heemkunde vereniging nodig hebben.

Soms hebben we het idee dat we wat dat betreft meer tegenwerking dan hulp krijgen.

Drie datums zijn er elk jaar die hoop geven n.l. St. Nicolaas, de Kerstman en de Paashaas.

Maar voor ons is de tijd van sprookjes voorbij.

Wij geloven thans meer in "die duivel en die grote hoop".

DIALECT.

De maanden Januari en Februari hebben meer leven gebracht in de brouwerij! Na de Sinterklaas- Kerst- en Nieuwjaarstijd, waarin iedereen andere dingen aan zijn hoofd had dan werken voor de diverse sekties, hebben we er weer met zijn allen de schouders onder gezet.

De ledenlijst van onze sektie is uitgebreid met verschillende zeer geïnteresseerde mensen; we hebben contact met Veldeke gehad, waar we zeker ons voordeel mee zullen doen en we zijn nu zover, dat we de Eucharistie-viering in het dialect kunnen verwezenlijken, zij het in enigszins besloten kring.

In ieder geval: de bijeenkomsten van onze sektie zijn altijd weer interessant, gezellig en de moeite waard! Houden zo!

GENEALOGIE.

Onze sectie heeft in de afgelopen maanden haar programma kunnen afwerken zoals gepland was.

In december een vergadering, in januari een informele bijeenkomst met als gast dhr. J. Crott van het L.G.O.G., en in het begin van de maand maart een bijeenkomst waarbij het gezamenlijk project centraal stond. Op woensdag 9 maart was de laatste les van de cursus paleografie.

Ons programma voor de komende maanden is nog niet vastgesteld, omdat we nog geen zekerheid hebben m.b.t. de huisvesting van onze vereniging.

Wel is zeker dat eind maart dhr. Nolten uit Heerlen onze gast zal zijn. Ook op die avond zal de genealogie weer centraal staan.

M. Heijen.

LUSTRUMFEEST

In maart van dit jaar is het inmiddels 5 jaar geleden dat de oprichtingsakte van het O.C.G.L. bij notaris van Putte is gepasseerd. (22 maart 1983)

Aan de vraag van sommige leden, om aan deze gebeurtenis toch enige aandacht te besteden, hebben wij gaarne gehoor gegeven.

Evenals in het 'oude Rome', waar een 'lustratio' werd gehouden ter afsluiting van de vijfjarige census en waarbij verschillende feestelijkheden plaatsvonden, willen ook wij deze gebeurtenis met een feestelijk tintje gedenken. Gedacht wordt aan een bijeenkomst voor alle leden van het O.C.G.L. waarbij vooral de gezelligheid en de kennismaking onderling, van zowel de sekties alsook de leden, voorop zullen staan.

Hoewel wij bij onze 'lustratio' niet zover zullen gaan als de Romeinen met hun 'suovetaurile', zal toch zeker voor een natje en een droogje worden gezorgd.

Gedacht wordt om dit lustrumfeest, indien mogelijk, samen te laten vallen met de officiële bruikleen-overdracht van de gerestaureerde staties aan de gemeente Landgraaf.

Een werkgroepje, bestaande uit leden der verschillende sekties, zal de invulling van dit lustrumfeest gaan verzorgen. Over plaats, tijd en inhoud etc. zult u bijtijds op de hoogte worden gesteld.

Namens het bestuur,

M. Derks

RECHTZETTING

Het artikel "Huissslachtingen" in het nummer van het 4de kwartaal 1987 was ondertekend door W.Beckers. Naar zijn mening dient echter onder dit artikel de naam van de hele sectie Archeologie en Cultuur te staan.

Deze hebben n.l. op een sectiebijeenkomst alle gegevens voor dit artikel bijeengebracht.
En dus: Ere wie ere toekomt.

ARCHEOLOGIE en CULTUUR.

Ook onze sectie is een onderdeel in de Heemkunde ver. Landgraaf.

Eigenlijk maar een vreemde combinatie: "Archeologie en Cultuur".

Omdat de onderwerpen die betrekking hebben op Cultuur meestal totaal niets met Archeologie te maken hebben.

Dit is echter gedaan om iedereen met zijn specifieke interesse een plaats binnen onze vereniging te geven. Men mag de thema's zelf bepalen en aktiveren, waardoor bij voldoende belangstelling zelfs een aparte sectie kan ontstaan.

Dat er daarnaast in onze sectie aan Archeologie wordt gedaan is meegenomen.

Een tiental leden volgt sinds kort met succes een aparte cursus Archeologie.

Onze bijeenkomsten en andere activiteiten worden van te voren bekend gemaakt in het weekblad het Ensuweetje.

Hebt U belangstelling voor heemkunde kom dan eens kijken.

Voor verdere inlichtingen kunt U ook terecht bij: W.Beckers, sectie Archeologie en Cultuur, tel.315406.

-----

de HARMONIE VLAG

Door: Ha.er.

Om kerkelijke gebeurtenissen wat meer luister bij te zetten kwam, onder lichte aandrang van bisschop Paredis (muzikaliteit), in 1862 door middel van kapelaan Römken de muziek-vereniging Aloysiana tot stand. De muzikale klanken bleven echter niet alleen tot kerkelijke beperkt doch groeiden alras uit tot meer wereldlijke en genoot dan ook spoedig grote bekendheid in de verre omtrek.

De broer van Schaesbergs erfgraaf Julius, nl. graaf Rudolph (8/9.1816 - 18/11.1881) en diens echtgenote gravin Mechtilde van Walburg-Seil-Trauburg (30/5.1824 - 8/8.1891), beide begraven te Hinsbeck, waren op zowel kerkelijk als muzikaal gebied goed op de hoogte van wat er in Schaesberg gebeurde.

Onder de indruk van Schaesbergs' parochieleven ging de gedachte uit naar het schenken van een vaandel aan het bestaande muziek-gezelschap zodat zowel oog als oor muzikaal gestreeld zouden worden.

Met de in die tijd voorkomende gevaren voor het geloofsleven door industrialisatie en invloed van buitenaf, daarbij het steeds openlijker ageren tegen het kerkelijk gezag, zag men toch wel graag dat het muziek-gezelschap enigzins kerkelijk werd gebonden.

Deze dreigende onkerkelijke invloed is zeer waarschijnlijk de aanleiding voor pastoor Mühlenberg (1821-1865/1886) om de grafelijke familie Schaesberg te verzoeken een schenkings-brief (contract) voor deze vaandel-overhandiging op te stellen.

Het vaandel wordt, met veel uiterlijk vertoon, door graaf Rudolph via kerkbestuur aan het muziekgezelschap overhandigd.

Deze overdracht ging gepaard met een schenkingsbrief, welke nog steeds in bezit is van de fanfare Aloysiana, die de volgende voorwaarde bevatte;

"Solte die Musikgesellschaft "Harmonie zu Schaesberg" bis auf 12 Mitglieder zusammen schmelzen, so be-trachte ich dieselbe als aufgelöst und ist dan der Kirchenvorstans zu Schaesberg verpflichtet mir die Fahne zur weitere Verfügung daruber wieder zuruck zustellen."

Dit op 22 okt. 1867 door graaf Rudolph opgesteld schrijven houdt in dat het vaandel ter beschikking staat voor kerkelijke aangelegenheden.

Bij "zusammen-schmelzen" (inkrimpen) tot 12 personen, gaat men er van uit dat de harmonie dan geen bestaansrecht meer heeft en als "aufgelöst" niet meer bestaat.

Onverwijld dient men de vlag dan aan het kerkbestuur ter beschikking te stellen.

In 1880 is dan, door diverse omstandigheden, inderdaad een leden gebrek ontstaan en is de ontbinding na amper 13 jaar een jammerlijk feit. Hierdoor wordt dan ook zoals voorgeschreven de vlag, eens de trots van een voortreffelijk korps, bij het kerkbestuur ingeleverd. Niet wetend wat hiervan de gevolgen zouden zijn.

Tien jaar later, in 1890, wordt de Harmonie "Aloysiana" nieuw leven ingeblazen en is de heropricting een feit.

Men blaast al weer een aardig deuntje maar men moet het nog steeds zonder grafelijke vlag stellen en dit omdat pastoor en kerkbestuur een andere mening zijn toegedaan en de vlag in bewaring houden.

Een voor Aloysiana ongunstig gegeven doet zich voor nl.: pastoor Dämkes wil de vlag niet afstaan maar wil deze voor een ander doel aanwenden.

Dat de Harmonie daar geen vrede mee had is begrijpelijk en men trachtte dan ook "kost wat kost" het vaandel weer voorop te laten gaan bij hun activiteiten. Het was niet eenvoudig om van deze zeer strenge, als het ware kerkelijke heerser, die voor de Harmonie geen duimbreed wenste te wijken, de vlag terug te krijgen.

Om het vermeende onrecht van pastoor Dämkes een andere wending te geven, zocht men zijn toevlucht bij de grafelijke familie Schaesberg door schriftelijk de situatie uit de doeken te doen.

Omdat de schenker graaf Rudolph in 1881 en diens echtgenote Mechtilde in 1891 overleden waren, moest men dus aankloppen bij graaf Wilhelm Heinrich v. Schaesberg. Dit gebeurde door op 22-8-1893 schriftelijk aan de graaf om hulp te vragen gezien de Harmonie wederom is opgericht en het vermoeden bestaat dat de pastoor de harmonievlag wil laten veranderen voor andere kerkelijke doeleinden.

De pastoor rechtvaardigd zijn handelen omdat hij naar zijn zeggen de vlag als een persoonlijk cadeau ziet en gekregen heeft van de gravin.

Voorzitter Jongen en secretaris Arets laten het hier echter niet bij en wenden zich wederom tot de graaf op 21 okt. 1893. In dit schrijven wenst men de vlag naar aanleiding van de overdrachts-brief van 1867. Omdat de pastoor echter van geen toegeven weet is de vraag hoe nu verder te handelen.

Het gezegde; "de aanhouder wint" is pok hier van toepassing want de vlag siert heden weer het gezelschap Aloysiana.

Net zoals het wel in meerdere gemeenten gebeurt komt het in 1906 tot een splitsing in de Harmonie. Een gedeelte musicëert verder onder de naam: Harmonie St. Caecilia en het andere gedeelte gaat verder onder de oude naam.

Volgens de feestgids 1987 hanteert het korps tot + 1912 (aan de hand van foto's) een Caecilia vlag en als fanfare de klarinet.

Wijst dit op foto verwisseling der beide korpsen???? Door bemiddeling van pastoor Schatten en burgemeester Quadvlieg komt men in 1912 tot overeenstemming en sinds dien pleegt men gezamenlijk als "nieuwe" fanfare in "harmonie" de muziek te beoefenen.

Men mag aannemen dat vanaf die datum een nieuwe fanfare als FANFARE zienderogen vooruitgang heeft geboekt. En dit alles onder de nieuwe-oude VLAG, eens geschonken aan de "Harmonie Schaesberg" welke trots aan de "Fanfare Aloysiana" vooraf gaat. En dat terwijl de Harmonie geen 12 leden meer telt.

Omdat een vereniging liever oud dan jong is bereikte men in 1987, ondanks enkele her-oprichtingen, trots de leeftijd van 125 jaar.

Een welverdiend predikaat voor een hechte vereniging, waar de gedachte leeft om in de toekomst als HARMONIE verder culturele bijdragen te leveren.

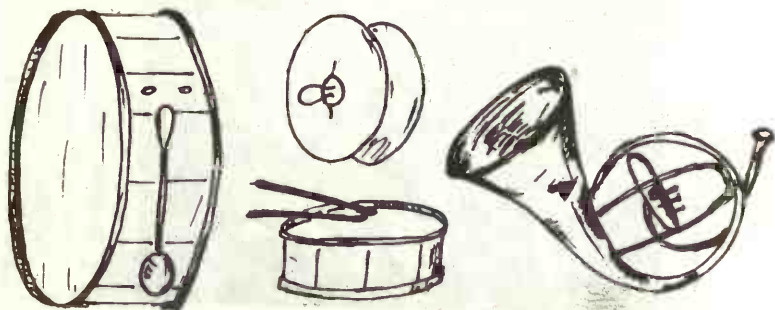
Geraadpleegd:

Feestgidsen 100 en 125 jaar.

Geloven in Schaesberg.

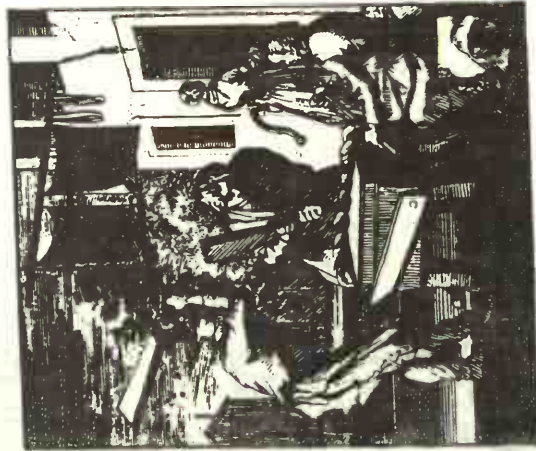
Kreis Archif Viersen.

Gedenkboek Brand.

DE GARENTWYNDER.

Al schoon het haat, Het mag geen kwaad.

Gedraaid, geslingerd, en geslaagen,
Dat moet het draadjien al verdraagen,
Maar 't is het zelve nut en goed:
Zo moet de stryd en 't kruis den vroomen,
Door Gods bestier ten beste komen,
Tot een gedwee en zacht gemoed.

DE ZYREEDER.

Men soek en draag Dat God behaag.

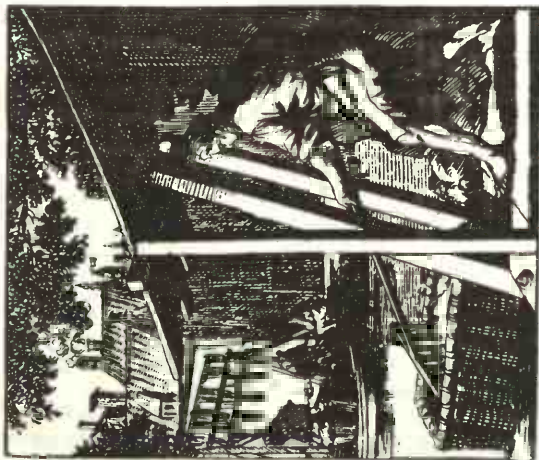

Al was het bovenkleed satyn,
En 't onderkleed van oude lappen,
Het zouw voor elk veracht'lijk zijn:
Die 't spoor van deugd niet in gaat stappen,
Al blonk het lichaam van sieraad,
De ziel is voddig in der daad.

DE WOLBEREIDER.

De nacht verdwynt, Als 't dagje schynt.

De maat der liefde Gods is vol:

Een ziel, die 't kwaade wil verzaaken,
Zyn schuld, als purpet of scharlaken,

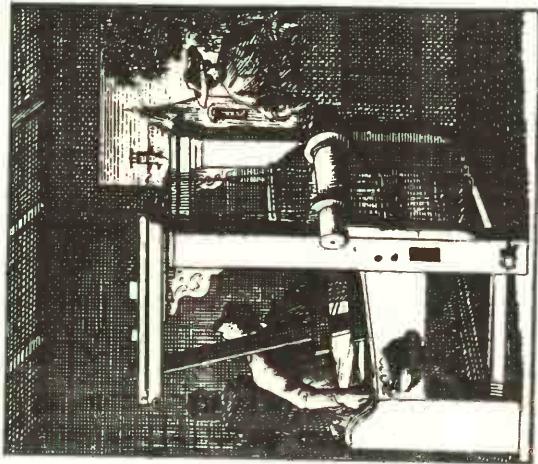
Zal zyn als sneeuw en witte wol:

ô Mens! ô Mens! wil u bekeeren

Op zulke een vriend'lyk woord des Heeren.

DE WEEVER.

*Gy die wel op uw handwerk let,
Maak doch het stuk uws levens net.*

Gelyk de weefspoel door 't guscheer,

Zo vluchtig zyn de levens dagen,

En komen eeuwiglyk niet weer:

Dat elk zich dan voorzichtig draage:

Is 't leefstuk recht of slecht gedaan.

Daar zal goed of kwaad loon op staan.

De hillige biluere va gene Sjeet

Al oppene Sjeet, in de Petrus en Paul,
doe sjtont noe de hillige op 't okzoal.

Of sjtont ze op d'r zulder, ich weet 't nit mieë,
ze zalle toch urges nog wal motte zieë.

Ze beeëne zich doe mar get vuur de erm zieële,
en bekieke dan 't keeëtsevet op hun tieëne.

En och Sinte Berb vuur inne zieëlige doeëd,
die lik in d'r sjtup zieëker onger ing komoeëd.

D'r hillige Antonius, deë ummer broen droog,
deëë kreeg noa 't kirk-verve inne sjneiwitte toog.

De luuj zant datte is oet de orde getreeëne,
och jummig v'r zalle get vuur 'm goan beeëne.

Moste vuur noe vuur dem al die keeëtse aa sjteeëke,
't bild hei joa nog beeëter d'r nak kinne breeëke.....

En Petrus en Paul bove gun altoar, in glas en loet,
die hove en mage van os gaaroes nit voet.

Ze zint va pastoer Schatte zieliger nog u geschink,
mit J.S. drop, is aan hem un gouw herinnerink.

Goot dat ze de biechsteul hant voet gedoe,
want men mint op heuj woëde toch ging zung mie gedoe

Vier geeëve die hillige mar aan d'r antikeer,
me wit toch wal dat ze die hant toch zoë geer.

Heur kunstweëët maag wal hubbe ginne noam,
den 't is toch mar get ouwe gipse kroam .....

Fien Jongen.

WIJSHEID

Hij die de mensen kent is wijs,
maar hij die zichzelf kent verlicht.
Hij die anderen overwint is sterk,
maar hij die zichzelf overwint is almachtig.
Hij die zich weet te matigen is rijk,
maar hij die energiek is heeft kracht en wil.
Hij die niet afwijkt van zijn natuur zal leven,
maar hij die sterft en toch niet verloren gaat,
geniet het eeuwig leven.

Lao Tse (4e eeuw v.Chr).

MEDEDELING.

Wij maken U er op attent dat op dinsdag 19 april a.s. de heer Corten in Carré (Gemeenschapshuis d'r Sjeet) aan de Hoofdstraat te Schaesberg om 20.00 uur een lezing zal houden over het onderwerp; "de geschiedenis van de kastelen Schaesberg en Strijthagen."

De heer Corten zal deze lezing toelichten met dia's. Behalve onze leden zijn introducés en andere belangstellenden van harte welkom.

O.S. Kuyl
 secr. Heemkunde vereniging
 O.C.G.L.

GULDEN

Een gulden was en is één gulden maar wat kon je er mee doen?

Nu weten we wat we voor een gulden kunnen kopen maar weet U wat U in 1743 voor een gulden kon kopen, hoeveel die in die tijd waard was?

	gulden+stuivers	
Hiernaast een 10-tal artikelen met daarachter de prijs in 1743.	Een koe	32 + 10
	" varken	7 + 10
	" zerk	2 + 6
	" paar klompen	- + 4
	" " kousen	- + 10
	" schort	- + 7
	" kiel	- + 10
	" kamisool	- + 12
	18 kg tarwe	1 + 16
	16½ kg rogge	1 + -

ROMEINSE VILLA IN LANDGRAAF

Door: W. Beckers

Op 15 oktober 1978 werden in het Hoefveld te Nieuwenhagen (thans Landgraaf) aan de Koelweg, de restanten van een Romeins gebouw aangetroffen.

Reeds op 26 augustus 1926 had een onderzoek op dit terrein plaatsgevonden. Er werden talrijke scherven van Romeins aardewerk aangetroffen o.a. ook een fragment van een wrijfschaal (kleur; geel-grijs) en een wandfragment van pijpenaarde, vermoedelijk van een kruikje.

Eveneens werden resten van een fundering en dakpannen aangetroffen. Deze werden toen in verband gebracht met een wachttorens.....

In 1964 werd op enkele honderden meters afstand bij het uitschachten van de kelders van een te bouwen school een Romeins (vrouwen) graf aangetroffen.

Het was ook nu de zelfde aannemer die bij het uitschachten de restanten in de Koelweg aantrof.

Hij meldde de vondst aan de bevoegde instanties.

Alleszins een lofw aardige daad.

Het R.O.B. (Rijks Oudheidkundig Bodemonderzoek) in de persoon van dhr. Bloemers en dhr. Luikens uit Merkelbeek kwamen op vrijdag 15 oktober 1978 voor een enkele uren duren onderzoek naar Nieuwenhagen. Met een aanwezige dragline werden een aantal proefsleuven getrokken.

Op + 0,5 m diepte onder het maaiveld kwamen de restanten van de fundamenteen vrij. Meestal alleen de donkere contouren bestaande uit gruis en kiezelvulling op de plaats waar de fundamenteen gezeten hadden. De dikte van de bedekkende laag grond neemt in oostelijke richting iets toe, doordat het terrein iets hellend verloopt.

Jammer genoeg hoorde ik pas 's avonds van dhr. Bloemers van de archeologische vondst. Hij vertelde verder dat men de dag erna niet terug zou komen.

Een dag later ben ik naar de vindplaats gegaan en heb aan de hand van de aangetroffen toestand gegevens verzameld. Ook van dhr. Luikens heb ik naderhand nog enige gegevens gekregen.

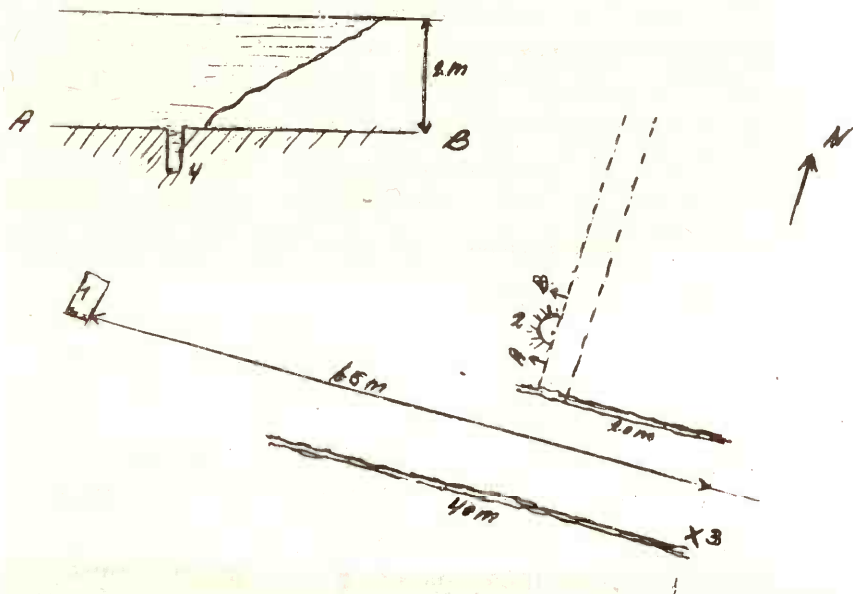
In Publications 1980-81 stond een miniem verslag van de opgraving.

Het gebouw lag ongeveer noord-zuid gericht in de helling van een terrein (+ 162 m N.A.P.) met naar het zuiden een ver uitzicht.

Plattegrond Romeinse villa
a/d Koelweg te Nieuwenhagen
15 oktober 1978.

- 1) badgebouw
- 2) waterpoel
- 3) mergelsteen
- 4) aardewerk scherf

Doornide A-B

De restanten toonden twee evenwijdige muren van 40 m en 20 m.

In het verslag in Publications resp. 14 m en 10 m.

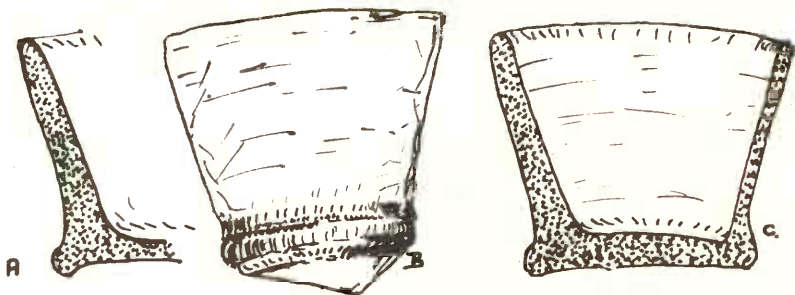
De afstand tussen de twee muren bedroeg 4,40 m.

De muuraftekening was ongeveer 35 cm breed en de randen vertoonden een grillig verloop. Aan de uiterste begrenzing aan de oostzijde lag een mergelsteen.

15 m noordelijk van het gebouw heeft een waterpoel gelegen. De opvulling was duidelijk in het profiel van de wand van de gegraven sleuf te zien. De diepte van de sleuf bedroeg 2 m. Bij verder graven met de schop bleek de vulling zich nog dieper voort te zetten.

Op ongeveer 2,5 m diepte lag een aardewerk scherf.

Vermoedelijk een fragment van een drinknap. (zie tekening volgend blad.

Scherf van drinknap.

- a) Zijaanzicht.
- b) Buitenaanzicht.
- c) Binnenkant.

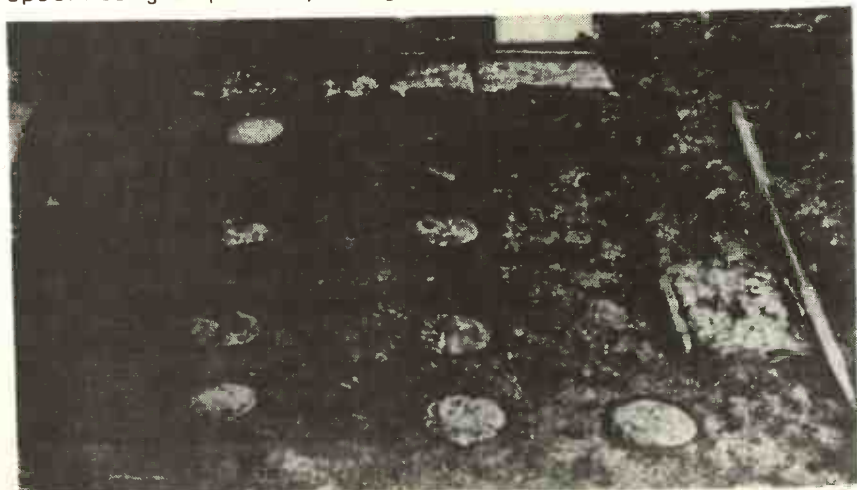
Hypocaustum of badgebouw.

Op $\pm$ 65 m westelijk van de mergelsteen werden de restanten aangetroffen van een hypocaustum of thermen, in het klein.

Volgens dhr. Luikens had dit de afmeting van plus minus 2.40 m x 1.80 m.

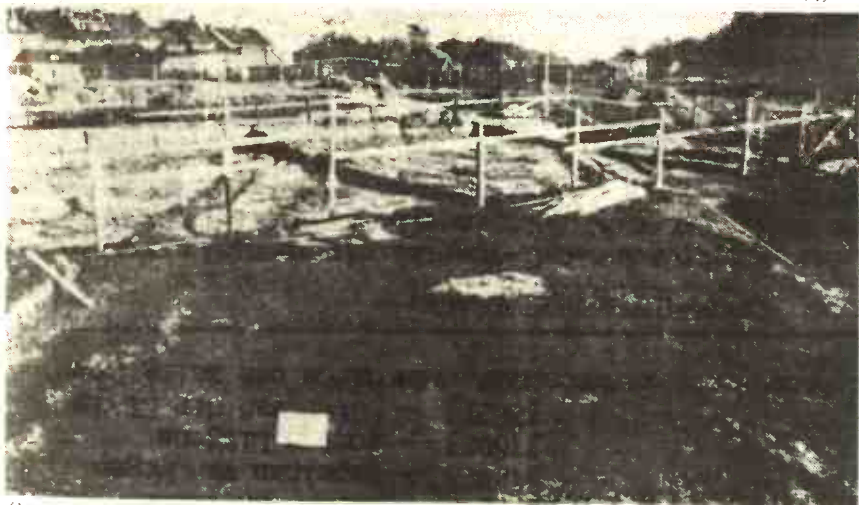
Verspreid lagen gehele en delen van; Romeinse dakpannen, vloerplaten en ronde vloerondersteuning.

Van deze laatsten werd één stapeltje in situ (oorspronkelijke plaats) aangetroffen.

Hypocaustum vanuit zuidwesten.

Overzicht onderzoek vanuit noordwesten met fundamentresten.

Er werden een aantal scherven van aardewerk gevonden o.a. van een wrijfschaal (b.v. om fruit te persen)

Romeinse villa.

Het is aannemenlijk, dat de resten van dit gebouw toebehoren aan, wat eens een Romeinse villa is geweest. Deze villa, die hier rond 200 jaar na Chr. gelegen heeft kan bewoond zijn geweest door een "gepensioneerde" Romeinse veldheer.

Romeinse soldaten deden tot rond 45 jaar dienst in het leger en waren naar gelang hun rang behoorlijk welgesteld. Zij bouwden dan ergens in bezet gebied een villa en gingen hier wonen.

Gebruikelijker was echter dat de villa bewoond werd door inheemse mensen.

Het Romeinse woord villa moet uitgelegd worden als een soort boerderij, dikwijls verdeeld in een pars rustica, het bedrijfsgedeelte en een pars domestica of urbana, het woongedeelte.

Het hoofdgebouw had meestal een oppervlakte van zo'n 27 x 20 m.

Als voorbeelden hiervan zijn villae gevonden in Nuth-Vaesrade, Maasbracht en het Hambacher Forst (bruinkoolgebied in het Rheinland).

De wanden zijn, boven een stenen sokkel, opgetrokken van bepleisterd vlechtwerk. Alleen de hoektorens zijn geheel van steen gebouwd. In de ramen zitten glazen vensters; ze kunnen ook met luiken gesloten worden.

Deze laatste gegevens stammen van de villa in Nuth-Vaesrade.

Veel van deze gebouwen bestaan uit een hoofdgebouw geflankeerd door twee hoektorens en aan de voorzijde een soort veranda (porticus) of zuilengalerij. Behalve het hoofdgebouw waren er meestal ook verschillende bijgebouwen; schuren (voor graan en gereedschap), stallen en bij welvarende bedrijven, een badgebouw.

Aktueel.

Het weer onder de aandacht brengen van de villa door middel van dit artikel heeft een meerledig doel. Binnenkort zal in de Koelweg, tegenover de bestaande huizen, gebouwd worden.

Het is te verwachten dat hier nog restanten van gebouwen aangetroffen zullen worden.

Tot slot moet me nog van het hart, dat de villa in het verleden niet de aandacht heeft gekregen, die deze wetenschappelijk verdiende.

Daardoor bleef vermelding in officieële stukken veelal uit.

Verdere vondsten zouden daar verandering in kunnen brengen en meer bekendheid aan de Romeinse villa in Landgraaf kunnen geven.

